

14.11.2017

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan sisäisen tarkastuksen jaoston kokous**Aika** ti 19.9.2017 klo 10.00–12.00**Paikka** Valtiovarainministeriö, Snellmaninkatu 1 A, nh. Ritari**Osallistujat** tarkastusneuvos Sari Nousiainen, valtiovarainministeriö (puheenjohtaja)

ylitarkastaja Heli Iirola, ulkoasiainministeriö (Outi Holopaisen sijaisena)
tarkastuspäällikkö Jyrki Pennanen, sisäministeriö
hallitussihteeri Tuomas Hyvärinen, puolustusministeriö
tarkastuspäällikkö Sari Anttila, maa- ja metsätalousministeriö
tarkastusneuvos Juha Pekka Niemi, työ- ja elinkeinoministeriö

tilintarkastusneuvos Matti Mattila, valtiontalouden tarkastusvirasto (pysyvä
asiantuntija)

assistentti Heidi Innanen, valtiovarainministeriö (sihteeri)

Poissa tarkastusneuvos Mikko Helkiö, valtioneuvoston kanslia
ulkoasiainhallinnon tarkastaja Outi Holopainen, ulkoasiainministeriö
tarkastusjohtaja Kaisa Sistonen, oikeusministeriö
tarkastusneuvos Sari Korpimies, opetus- ja kulttuuriministeriö
tarkastuspäällikkö Niina Sipiläinen, sosiaali- ja terveysministeriö
tarkastusneuvos Jorma Partanen, ympäristöministeriö**1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen**

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Kokouksen esityslista hyväksyttiin.

2. Edellisen kokouksen 9.5.2017 muistion hyväksyminen

Edellisen kokouksen muistiolounnos oli jaettu osallistujille asialistan liitteenä. Muistioon ei ollut huomautettavaa, joten se hyväksyttiin.

3. Arviointikehikkotyö

Puheenjohtaja kiitti arviointikehikoiden päivittämistyöhön osallistuneita ja kertoi, että neuvottelukunnan kokousta 27.9. varten pitäisi saada linjattua kehikkotyön aikataulu, käyttötarkoitus ja jatko-toimenpiteet. Reunaehdot kehikon valmisteluajataululle asettavat neuvottelukunnan marraskuun kokous ja jaoston nykyisen toimikauden päättyminen 11.6.2018.

a) Valmisteluajataulu

Jotta uudistettu arviointikehikko saataisiin käyttöön jo seuraavan tilinpäätöksen laadintaan, kehikolle tulisi saada hyväksyntä neuvottelukunnan marraskuun kokouksessa. 27.9. pidettävässä neuvottelukunnan kokouksessa pitäisi olla jo esiteltävissä kehikkoluonnos. Toinen mahdollinen vaihtoehto

aikataululle olisi kehikon hyväksyminen neuvottelukunnan kokouksessa helmikuussa 2018, jolloin kehikon pilotointi olisi vuoden alussa. Tässä vaihtoehdossa kehikkosuositus saataisiin annettua tämän toimikauden aikana.

Aikataulusta käytiin keskustelua ja osa jaostosta esitti, että aikataulua pidennettäisiin, koska kehikon tulisi muutostyön myötä parantua nykyisestä. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että pilotointiaika olisi huomattavasti pidempi ja helmikuun 2018 lopulla hyödynnettävissä voisi olla vain joitakin kommentteja kehikon käytöstä. Todettiin kuitenkin, että neuvottelukunta on antanut jaoston tehtäväksi kehikon päivittämisen nimenomaan tälle toimikaudelle, ja kehikkopienryhmän vetäjänä sekä neuvottelukunnan puheenjohtajana Esko Mustonen on myös ollut selkeästi sillä kannalla, että suositus pitäisi pystyä antamaan ennen toimikauden päättymistä.

Puheenjohtaja ehdotti vaihtoehtoa, jossa kehikko lähetettäisiin neuvottelukunnan marraskuun kokouksen jälkeen kuuden viikon lausuntokierrokselle ja pilotointi tapahtuisi yhtä aikaa lausuntokierroksen kanssa. Tässä vaihtoehdossa etuna olisi, että saataisiin yhtä aikaa käyttöön sekä lausunnoissa esitetyt huomiot että pilotoinnin kokemukset. Jaosto oli yhtä mieltä siitä, että näin toteutettuna prosessi olisi mahdollinen. Vaihtoehdon riskinä on, että pilotoinnissa voi tulla esiin tarvetta kehikon tarkistuksiin, joista lausumiseen lausunnonantajille olisi ollut syytä antaa mahdollisuus. Tällöin valmistelussa voidaan joutua palaamaan alkutilanteeseen.

Myös käytettävissä olevat resurssit nostettiin potentiaalisiksi riskiksi, sillä sisäiset tarkastajat ovat melko työllistettyjä. Pelkkä kehikon uudistaminen ei ehkä riitä, sillä arviointiprosessia itsessään pitäisi uudistaa koordinoitumaksi. Arviointiluokitus on määriteltävä tarkasti.

Puheenjohtaja totesi, että kehikon valmisteluaikataulun venyttäminen ei välttämättä takaa parempaa lopputulosta. Päivitystyötä on tehty vuodesta 2016 lähtien, joten työn loppuunsaattaminen tällä toimikaudella on kohtuullista. Matti Mattila huomautti, että aktiivinen päivitystyö alkoi vasta keväällä 2017. Kehikon valmistelu tulee työllistämään pienryhmää tänä syksynä joka tapauksessa riippumatta siitä kumpaan aikatauluun päädytään. Päätettiin esittää neuvottelukunnalle ensisijaisesti nopeaa valmisteluaikataulua, jossa pilotointi ja lausuntokierros ovat yhtäaikaiset. Neuvottelukunnalle kerrotaan myös riskeistä, joita aikatauluun liittyy ja esitellään vaihtoehtoinen pidempi aikataulu, josta on keskusteltu jaostossa.

b) Kehikon lähtökohdat

17.8.2017 pidetyssä työpajassa tarkasteltiin mahdollisuutta rakentaa kehikkoa lainsäädäntönäkökulmasta. Tästä lähestymistavasta päätettiin kuitenkin luopua ja nyt lähdetään siitä, että päivitettäviä kehikoita on yksi ja se perustuu COSO 2013 -malliin.

Juha Pekka Niemi esitteli pienryhmässä valmisteltua luonnosta kehikon Toimintaympäristö -osa-alueeksi. Luonnoksessa on COSO 2013:n pohjalta 17 periaatetta ja siihen on otettu mallia nykyisestä laajasta kehikosta soveltuvin osin. Kysymykset on pyritty muotoilemaan mahdollisimman konkreettisiksi. Todentaminen-sarakkeessa on tarkoituksena esittää miten tavoitetila voidaan todentaa. Jatkotoimenpiteet-sarake tulisi uutena vanhoihin kehikoihin verrattuna. Luonnokseen oli otettu mukaan myös vaihtoehtoisia arviointiasteikkoja.

Matti Mattila näytti kokeiluna tekemäänsä vaihtoehtoista mallia, jossa on otettu arvioinnin lähtökohdaksi talousarvioasetuksen 69 §:n sisäisen valvonnan tavoitteet, ja arviointi kohdistuu sisäiseen valvontaan järjestelmänä. Kokeilun tarkoituksena oli havainnollistaa, että on olemassa vaihtoehtoisia lähestymistapoja, joita pitäisi vielä miettiä. Malliin on mahdollista yhdistää nykyisen arviointikehikon mukainen hallinto- ja valvontajärjestelmän laajempi arviointi.

Huomiona todettiin, että kumpikin esitelty luonnos näyttää raskaammalta kuin nykyinen laaja kehikko. Osa jaostosta oli sitä mieltä että nyt esitellyt mallit pystyy yhdistämään, sillä periaatteiden alle voidaan laittaa kysymykset. Päädyttiin siihen, että työstetään Niemen esittelemää mallia eteenpäin ja Mattilan esittelemää kokeilua voidaan hyödyntää kehittämistyössä.

c) Ohjeluonnos

Luonnos arviointikehikon ohjeeksi oli toimitettu jaostolle asialistan liitteenä. Ohjeluonnosta muokattiin, käsitteitä ja oikeussäännöstöjärjestystä täsmennettiin ja arviointiprosessista toivottiin lisää tekstiä. Neuvottelukunnalle viedään esitettäväksi, että arviointikehikko palvelee johtoa ja arvioinnin toteuttajia muun muassa seuraavissa tarkoituksissa:

1. Kehikko kertoo mitä sisäiseen valvontaan liittyy ja auttaa tällä tavalla ymmärtämään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan luonnetta
2. Kehikon käyttö tukee talousarvioasetuksen 65 §:n mukaisen sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuman antamista
3. Kehikko toimii tarkistuslistana, jonka avulla toimintayksikkö voi tunnistaa ohjaus- ja johtamisjärjestelmään liittyviä kehittämiskohteita.
4. Kehikko auttaa viraston johtoa johtamisessa ja siihen liittyvässä/sisältyvässä sisäisen valvonnan järjestämisessä.

Arvioinnista vastaa viraston ylin johto. Arvioinnin käytännön toteuttamisen tueksi on tyypillisesti tarpeen nimetä arviointia koordinoiva henkilö tai yksikkö. Kehikko on suositus, jota voidaan soveltaa kehikkoa käyttävän toimintayksikön toimintaan ja sen käyttämään terminologiaan sopivaksi.

d) Jatkotoimenpiteet

Kehikon osa-alueita sovittiin työstettävän jatkossa 2-3 hengen ryhmissä. Riskinä tässä työskentelytavassa nähtiin osa-alueiden mahdollinen eriytyminen toisistaan, mitä pyritään minimoimaan kehikkopienryhmän säännöllisillä tapaamisilla, joissa kehikkoa kootaan yhdeksi kokonaisuudeksi. Näihin tapaamisiin sitoudutaan ja VVC lähettää kalenterikutsut kehikkopienryhmän tapaamisiin. 2-3 hengen ryhmätyötapaamisten järjestäminen on ko. osa-aluetta työstävien henkilöiden vastuulla.

Seuraavaksi tulisi päättää sarakkeista ja arviointiasteikosta. Esitettiin, että arviointiasteikoksi voitaisiin harkita rakennerahastohankkeiden tarkastuksissa käytettävää asteikkoa.

4. Muut asiat

Ei muita asioita.

5. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään neuvottelukunnan kokousaikataulusta riippuen marraskuussa.

Puheenjohtaja kiitti läsnäolijoita osallistumisesta ja päätti kokouksen klo 12.00.

Liitteet 1. Muokattu luonnos sisäisen valvonnan arviointikehikon ohjeeksi

Jakelu Sisäisen tarkastuksen jaoston jäsenet ja pysyvä asiantuntija